

KORREKSION-PEDAGOGIK ISHLARNI TASHKIL ETISHNING TASHKILIY, HUQUQIY USLUBIY VA AMALIY YORDAM KO'RSATISH USULLARI.

Iskandarova Iroda Rasulovna

*Jizzax Davlat pedagogika Universiteti O'zbek tili va adabiyoti fakulteti
2-bosqich talabasi*

Annotatsiya: ushbu maqolada korreksion pedagogikaning nazariy va amaliy jihatlari, shuningdek, nogiron yoki o'ziga xos ehtiyojlarga ega o'quvchilarga mo'ljallangan ta'lim jarayonini samarali tashkil etish usullari ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda pedagogik ishlarni tashkiliy jihatdan mustahkamlash, doimiy treninglar va metodik qo'llanmalar asosida maxsus yondashuvlarni ishlab chiqish zarurligi haqida aytib o'tiladi.. Usuliy jihatdan esa dars jarayonida individual va guruhviy yondashuvlarni, diagnostika, monitoring va nazorat metodlarini qo'llash orqali o'quvchilarning ijtimoiy-psixologik ehtiyojlariga javob beruvchi tizim yaratilishi ko'zda tutilishi aytiladi.. Amaliy ko'rsatmalar qatoriga esa dars jarayonida innovatsion ta'lim texnologiyalarini joriy etish, o'quvchilarga qo'llab-quvvatlovchi sharoit yaratish va ijtimoiy integratsiyani rag'batlantirish kabi masalalar kiritilgan. Natijada, korreksion pedagogik ishlarni muvaffaqiyatli tashkil etish uchun nazariy bilimlarni amaliy tajriba bilan uyg'unlashtirish, zamonaviy metod va texnologiyalarni tatbiq etish zarurligi asos solinadi. Ushbu maqolada shu tushunchalar haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Maxsus ta'lim, pedagogik tashkiliy ishlar, individual ta'lim, guruhviy ta'lim, monitoring, diagnostika, realitatsiya, o'qitish metodlar

Аннотация: Аннотация В статье рассматриваются теоретические и практические аспекты коррекционной педагогики, а также методы эффективной организации образовательного процесса для обучающихся с ограниченными возможностями здоровья или особыми потребностями. В исследовании подчеркивается необходимость организационного усиления педагогической работы, разработки специальных подходов на основе непрерывного обучения и методических пособий. Методологически предусматривается создание системы, отвечающей социально-психологическим запросам учащихся, путем использования в учебном процессе индивидуальных и групповых подходов, методов диагностики, мониторинга и контроля. Практические рекомендации включают такие вопросы, как внедрение инновационных образовательных технологий в учебный процесс, создание поддерживающих условий для учащихся, содействие социальной интеграции. В результате для успешной организации коррекционно-педагогической работы необходимо сочетание

теоретических знаний с практическим опытом, применение современных методов и технологий. В данной статье рассматриваются эти понятия.

Ключевые слова: Специальное образование, педагогико-организационная работа, индивидуальное обучение, групповое обучение, мониторинг, диагностика, реабилитация, методы обучения.

This article examines the theoretical and practical aspects of correctional pedagogy, as well as methods for effectively organizing the educational process for students with disabilities or special needs. The study highlights the need to strengthen pedagogical work organizationally, develop special approaches based on continuous training and methodological manuals. Methodologically, it is envisaged to create a system that meets the socio-psychological needs of students by using individual and group approaches, diagnostic, monitoring and control methods in the teaching process. Practical guidelines include issues such as introducing innovative educational technologies in the teaching process, creating supportive conditions for students, and promoting social integration. As a result, the successful organization of correctional pedagogical work requires the combination of theoretical knowledge with practical experience, and the application of modern methods and technologies. This article discusses these concepts.

Keywords: Special education, pedagogical organizational work, individual education, group education, monitoring, diagnostics, rehabilitation, teaching methods.

KIRISH:

Zamonaviy ta'lim tizimi har bir o'quvchining shaxsiy ehtiyojlarini hisobga olgan holda, ularning intellektual va ijtimoiy rivojlanishiga yo'naltirilgan yondashuvlarni joriy etishni talab qiladi. Ayniqsa, maxsus ehtiyojga ega bolalar uchun korreksion pedagogik ishlarni tashkil etish ta'lim jarayonining muhim yo'nalishlaridan biridir. Korreksion pedagogika – bu jismoniy yoki psixologik rivojlanishida turli xildagi qiyinchiliklarga duch kelgan o'quvchilarga moslashtirilgan ta'lim va tarbiya jarayonini yaratish bilan shug'ullanadigan soha bo'lib, u maxsus metod va texnologiyalarga asoslanadi.

Ushbu ishda korreksion pedagogik faoliyatni samarali tashkil etishning tashkiliy, usuliy va amaliy jihatlari yoritiladi. Pedagogik jarayonda diagnostika, monitoring va individual yondashuvning ahamiyati, shuningdek, innovatsion ta'lim texnologiyalarini qo'llash orqali o'quvchilarning ijtimoiy integratsiyasini ta'minlash muhimligi ko'rib chiqiladi. Shu bilan birga, maxsus ta'lim muassasalarida va umumta'lim maktablarida inklyuziv ta'limning o'rni va samaradorligini oshirish yo'llari ham tahlil qilinadi.

Tadqiqotning dolzarbligi shundan iboratki, maxsus ehtiyojli bolalar uchun samarali ta'lim muhitini yaratish nafaqat ularning akademik yutuqlariga, balki ijtimoiy moslashuviga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, korreksion pedagogik ishlarning ilmiy asoslangan usullarini joriy etish va pedagoglarning malakasini oshirish dolzarb masala bo'lib qolmoqda. Ushbu ish aynan shu masalalarni yoritishga qaratilgan.

Korreksion-pedagogik ishlarni tashkil etishda tashkiliy, huquqiy, uslubiy va amaliy yordam ko'rsatish usullari muhim ahamiyatga ega. Har bir usul, o'z navbatida, o'quvchilarning o'ziga xos ehtiyojlarini hisobga olgan holda samarali ta'lim va tarbiya jarayonini tashkil etishga yordam beradi. Quyida har bir usulga alohida to'xtalib o'tamiz:

1. Tashkiliy yordam ko'rsatish usullari:

- Maxsus ta'lim muassasalarini tashkil etish: Korreksion-pedagogik ishlar maxsus maktablar, internat uylari, o'quv markazlari yoki inklyuziv ta'lim tizimi orqali amalga oshiriladi.
- O'quvchilarga moslashgan jismoniy va ruhiy sharoitlar yaratish: O'quv jarayonida shaxsiy yondashuvni qo'llash, guruhlarni kichik qilib tashkil etish va muammolarni yechish uchun maxsus metodlardan foydalanish.
- Davomiy monitoring va tahlil: Har bir o'quvchining rivojlanishini kuzatib borish, ularga individual yordam ko'rsatish va zarur o'zgarishlar kiritish.

2. Huquqiy yordam ko'rsatish usullari:

- Maxsus ta'limga oid qonun va normativ hujjatlar: Korreksion-pedagogik ishlarga doir davlat qonunlari va xalqaro huquqiy normativlar, masalan, inklyuziv ta'limni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan qonunlar va qoidalar.
- Ta'limda tenglikni ta'minlash: Har bir bola uchun ta'limga teng imkoniyatlar yaratish, ularning o'z ehtiyojlari va imkoniyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etish.
- Maxsus ta'limga oid litsenziya va sertifikatlar: Pedagoglar va mutaxassislar uchun tegishli huquqiy hujjatlarni olish, ular orqali maxsus ta'lim muassasalarini boshqarish va amalga oshirish.

3. Uslubiy yordam ko'rsatish usullari:

- Maxsus pedagogik metodlarni qo'llash: Korreksion-pedagogik ishlarni tashkil etishda psixologik, didaktik va metodik yondashuvlar qo'llaniladi. Masalan, ko'rgazmali, o'yinli va laboratoriya ishlarini tashkil etish.
- Integratsiyalangan ta'lim yondashuvi: Ta'limni individual va guruh shakllarida olib borish, o'quvchilarga ularning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda turli metodlarni tatbiq etish.
- Tijorat va ma'naviy resurslar: O'quvchilar uchun maxsus pedagogik materiallar, audiovizual vositalar, interaktiv dasturlar va texnologik yordamlar.

4. Amaliy yordam ko'rsatish usullari:

- Individual yondashuv: Har bir o'quvchining xususiyatlarini, ehtiyojlarini va qobiliyatlarini inobatga olib, individual reja va dasturlar ishlab chiqish.
- Tarbiyaviy va psixologik qo'llab-quvvatlash: O'quvchilarga psixologik yordam ko'rsatish, ular bilan individual suhbatlar o'tkazish va ruhiy ko'makni tashkil etish.
- Reabilitatsiya va terapiya usullari: Har bir bola uchun jismoniy, psixologik yoki til va nutq terapiyasini qo'llash.
- Jamiyat va o'qituvchilar bilan hamkorlik: O'qituvchilar va oilalar bilan faol hamkorlik qilish, ta'lim jarayoniga doir qarorlar qabul qilishda barcha tomonlarni jalb etish.

Xulosa

Korreksion-pedagogik ishlarni samarali tashkil etish, har tomonlama yondashuvni talab etadi. Tashkiliy huquqiy, uslubiy va amaliy yordam ko'rsatish usullarining birgalikda qo'llanilishi o'quvchilarning ehtiyojlariga javob berish va ularning rivojlanishini qo'llab quvvatlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Bu jarayon, faqat pedagoglarning bilim va tajribasi orqali emas balki jamoaviy ish maxsus metodlar va yondashuvlar yordamida amalga oshiriladi. Korreksion-pedagogik faoliyatini samarali tashkil etish, bolalar va kattalarni jamiyatda teng huquqli fuqarolar sifatida to'liq ishtirok etishini ta'minlaydi.

MANBA

1. Mirzaeva, S. (2021). "Ta'limda inklyuziv yondashuv: teoriya va amaliyot." Qoraqalpog'iston davlat universiteti.
2. Rasulova, D. (2022). "Korreksion pedagogika: nazariya, amaliyot va muammolar." Samarqand davlat universiteti.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Vygotskiy L.S. – "Pedagogik psixologiya
2. Defektologiya asoslari – Muhammadjonova G.A., Mamatov A.A
3. "Inklyuziv ta'lim asoslari" – Xolmuhamedova N.I.